

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET
Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Seksjon for kompetanseutvikling og inkludering

Vår dato: 21.06.2021
Deres dato:
Vår referanse: 21/15631-9
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Susanne Maria Hammernes

Høringssvar fra Vestfold og Telemark fylkeskommune - NOU 2019:7 og NOU 2021:2

Innstilling fra fylkesrådmann

1. Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter de tiltak som Sysselsettingsutvalget foreslår med de merknader som er nevnt i saken.

Bakgrunn og saksgang

Arbeids- og sosialdepartementet har sendt ut på høring NOU 2019:7 Arbeid og inntektssikring - tiltak for økt sysselsetting og NOU 2021:2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring – tiltak for økt sysselsetting. Sysselsettingsutvalget (heretter utvalget) la fram sin første rapport våren 2019, med resultater av deres gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget og analyser av utviklingen innen sysselsetting sammenlignet med andre land. Som resultat av fase to av ekspertutvalgets arbeid, legges det fram en rekke forslag til tiltak som kan bidra til at flere kommer i arbeid, øke inkludering i arbeidslivet og redusere antall personer på varige stønader.

Høringsfrist 17. juni 2021.

Saken ble besluttet lagt fram for Hovedutvalg for næring og reiseliv som skulle fatte endelig vedtak i saken. Hovedutvalg for næring og reiseliv besluttet at saken skulle til behandling i fylkestinget 15. juni for endelig vedtak. Saken ble også lagt fram for Yrkesopplæringsnemnda som kan avgi uttalelse, for Hovedutvalg for utdanning og kompetanse som en referatsak. Også Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne, Ungdomsrådet og Eldrerådet kan avgi uttalelse.

Saksopplysninger

De senere årene har det kommet flere rapporter og endringer i lover og forskrifter som skal bidra til å redusere utenforskap og øke inkludering. Utvalget har tatt hensyn til de ulike ekspertgruppens utredninger og forslag, men kommet med egne anbefalinger som ikke i like stor grad er utredet i de andre utredningene eller rapporter. Av disse kan nevnes Livsoppholdsutvalget, Etter- og videreutdanningsutvalget, Liedutvalget mfl. Det vil likevel være sammenheng mellom forslag til endringer eller tiltak fremmet av andre ekspertutvalg og de tiltak som foreslås av Sysselsettingsutvalget.

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10, Skien
Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Utvalget legger i denne rapporten fram forslag innenfor flere områder som skal bidra til at flere kan komme inn i arbeidslivet og færre faller utenfor gjennom tiltak nevnt i saken.

Generelt

Covid 19-pandemien har endret forutsetningene for sysselsettingspolitikken etter at Sysselsettingsutvalget la fram sin innstilling. En svært høy arbeidsledighet (200 000) gjør at innsatsen må økes kraftig for å skape nye og trygge jobber. Samtidig må samfunnet klargjøres for det grønne skiftet, noe som øker utfordringsbildet ytterligere.

Vestfold og Telemark Fylkeskommune vil påpeke fylkeskommunenes rolle som utviklingsaktør. I den krisen vi er i, så har særlig fylkeskommunens behandling av BIO-midlene kommet et bredt spekter av næringslivet i Vestfold og Telemark til gode. Fremover mener Vestfold og Telemark fylkeskommune at samarbeidet med NAV må styrkes ytterligere, slik at man kan koordinere nærings-, utdannings og sysselsettingspolitikken enda bedre.

Deltid

I tillegg til å få flere i arbeid viser utvalget til at det viktig å legge til rette for at de som allerede er i arbeid får muligheter til å utnytte sin arbeidskapasitet fullt ut. For å få til dette må familiepolitikken tilpasses slik at den enkelte kan inneha en fulltidsstilling, samtidig som partene i arbeidslivet må legge til rette for større/hele stillinger. Fleksible arbeidstidsordninger og bruk av hjemmekontor kan bidra til at flere får mulighet til å jobbe i en heltidsstilling. Utvalget peker på at redusert bruk av kontantstøtte kan bidra til at økt sysselsetting, særlig blant kvinner og foreslår derfor at støtten kun skal gis for barn hvor foreldrene har fått avslag på barnehageplass.

Samtidig er det viktig at de som av ulike årsaker ikke kan jobbe i en heltidsstilling, kan få innpass i arbeidslivet i en redusert stilling. Dette blant annet gjennom arbeidsorientert uføretrygd, tiltak for at flere eldre skal stå lenger i arbeidslivet og økt kompetanse om arbeidstidsplanlegging.

Vestfold og Telemark fylkeskommune er enig i at det er viktig å satse på kompetansebyggende tiltak rettet inn mot framtidens arbeidsliv. Vi trenger en etter- og videreutdanningsreform som kan bidra til omstilling i hele arbeidslivet. Dette er en viktig del av sysselsettingspolitikken. Arbeidsmarkedstiltakene må være en del av dette innenfor rammen av trepartssamarbeidet.

Kompetanse, aktivitet og inntektssikring

Sammenlignet med andre land vi ofte sammenligner oss med, så er sysselsettingen relativt høy i Norge. Samtidig øker kravet om formell kompetanse for å komme inn på det norske arbeidsmarkedet og færre stillinger som ikke krever spesiell kompetanse er tilgjengelige. Globalisering, automatisering, digitalisering, sammen med den grønne omstillingen gjør det nødvendig med en høyere grad av omstillingsevne både for den enkelte og for næringslivet. Og med den pågående pandemien har antall arbeidsledige og permitterte økt og enkelte næringer har fått store utfordringer som følge av pandemien. Selv om man regner med at mye vil gå tilbake til

normalt etter pandemien, vil det for enkelte personer og næringer likevel være krevende å komme tilbake eller omstille seg.

Utvalget peker på viktigheten av en mer aktiv arbeidsmarkedspolitikk, der flere får tettere oppfølging og tilbud om arbeidsmarkedstiltak, dette gjennom økte ressurser til NAV til oppfølging av den enkelte som mottar en eller form for stønad. Økt bruk av opplæringstiltak og lønnstilskudd er også forslag til tiltak. Flere grupper enn de som gis tilbud om slike tiltak i dag bør få tilbud, som sykemeldte som har liten mulighet for å komme tilbake til samme arbeidsgiver og personer på arbeidsavklaringspenger av helsemessige årsaker, men som kan kombineres med annen aktivitet. Det foreslås også et avgrenset forsøk med tiltak innenfor høyere utdanning for arbeidsledige.

Det er fortsatt et høyt frafall i videregående opplæring, særlig innen yrkesfag. Utvalget peker på at dette skyldes blant annet at alt for mange unge går ut av grunnskolen uten det faglige grunnlaget som trengs for å mestre fagene i videregående opplæring. I tillegg er det for få læreplasser. Utvalget foreslår at utdanningskapasiteten bør økes for yrker hvor det er vedvarende mangel på arbeidskraft, også innenfor kortsiktig mangel som kan oppstå i regionen. Omskolering og opplæringstiltak for arbeidsledige skal bidra til mindre mismatch i arbeidsmarkedet. Vestfold og Telemark fylkeskommunes Fleksibel fagopplæring er et eksempel på hvordan fylkeskommunen samarbeider med NAV og ulike bransjer om å rekruttere blant de som står utenfor arbeidslivet og inn i næringer der det er mangel på arbeidskraft i regionen.

Utvalget støtter Liedutvalgets forslag om fullføringsrett, innføringsfag i norsk, engelsk og matematikk, samt styrking av programfagene og programrette fellesfagene for yrkesfag. Utvalget mener det er nødvendig å se på dimensjoneringen av videregående opplæring, blant annet med opsjonsavtaler mellom fylkeskommuner og lærebedrifter som tallfester forventet inntak av lærlinger og øke tilgangen til læreplasser. Utvalget foreslår en høyere tilskuddssats for lærlinger som ikke har fagbrev fra før og for lærlinger med særlige behov.

Praksisbrev- og lære kandidatordningen anser utvalget som et godt tilbud til de som ikke kan fullføre ordinær videregående opplæring, og foreslår derfor utvidet bruk av disse tilbudene. For å sikre at tilbudene benyttes ovenfor de rette målgruppene, er det behov for klarere nasjonale kriterier og praksis blir mer enhetlig brukt av fylkeskommunene.

For å motivere flere voksne til å fullføre videregående opplæring foreslår utvalget at det ses nærmere på finansieringsordningene som finnes i Lånekassen og tilpasse disse til voksnes behov. Utvalget foreslår videre at ordningen med utdanning mens man går på dagpenger utredes nærmere, særlig der hvor den voksne mangler videregående opplæring. Mange kvier seg nemlig for å begynne på et opplæringsløp når egen økonomi er uforutsigbar. Dette har også vært noe av utfordringene for deltakere som har deltatt i koronatiltak for arbeidsledige og permitterte («Gullbilletten»). Under pandemien har dette vist seg å være et viktig insentiv for personer på dagpenger, at de kan beholde dagpenger under hele utdanningsløpet dersom de begynner i opplæring. Forsøk med lønnsrefusjon for arbeidstakere i utdanningspermisjon i videregående

opplæring foreslås som et tiltak for voksne som har et arbeidsforhold, men som ønsker å formalisere sin kompetanse.

Etter- og videreutdanningstilbudene må oppleves som både interessant og relevant. Det skal bidra til at både den enkelte og bedriften får et kompetanseløft. Etter- og videreutdanning kan løses gjennom bransjeprogram, fagskole og fagspesifikke kurs i universitets- og høyskolesektoren. Utvalget foreslår en rekke tiltak som skal bidra til dette. Og et av de viktigste punktene utvalget trekker fram, er at arbeidslivets parter må være med å utvikle disse tilbudene sammen med tilbyderne av opplæringen, og at tilbudene er i tråd med arbeidslivets behov. Utvalget viser til at utdanningstilbudene må være fleksible, slik at de kan kombineres med arbeid, arbeidssøking og omsorgsoppgaver.

Utvalget peker også på viktigheten av å fortsette arbeidet med å systematisere og å gi et helhetlig og profesjonelt tilbud om karriereveiledning for hele befolkningen, samt økt bruk og systematisering av realkompetansevurdering. Begge er viktige i det regionale arbeidet med å dekke arbeidslivets behov og for å få personer raskere ut i opplæring og i jobb. I Vestfold og Telemark fylkeskommune er det allerede satt i gang et arbeid med både å utnytte ressursene til karriereveiledning bedre og øke bruken av realkompetansevurdering i voksenopplæringen.

Utvalget påpeker at det allerede brukes mye midler og ressurser på kompetansefeltet, men at det er for lite kunnskap om gjennomføring og effekt. Det kan være flere årsaker til at denne er mangelfull, selv om noe av årsaken kan være at det er kun fullført videregående og fullført grad i høyere utdanning som registreres. For enkelte voksne vil det være aktuelt med enkelte fag eller kurs, slik at de kan bli stående med ikke fullført i statistikken. Tiltak utvalget foreslår er å se på både kost-nytte av tiltakene som er satt i gang eller settes i gang, mer forskning om effekten av voksenopplæringstiltak, hvordan utdanningspermisjon er finansiert og hvilken effekt synes å ha, samt mer kunnskap om hvordan læring skjer og i hvilke deler av arbeidslivet dette skjer.

Lettere innpass i arbeidslivet

Selv om det er høy sysselsettingsgrad i Norge, så er det stadig flere som ikke får innpass i arbeidslivet. Andelen unge mellom 19-30 år utenfor arbeid eller utdanning er særlig høy i Vestfold og Telemark fylke. Men også for en del innvandrere og personer med nedsatt funksjonsevne kan det være utfordrende å komme inn og få en varig tilknytning til arbeidslivet. Det finnes allerede tiltak som skal bidra til økt sysselsetting for personer som har vanskeligheter med å komme seg inn i arbeidslivet, som inkluderingstiltak, mentortiltak og kvalifiseringsprogram, men utvalget mener at disse benyttes i for liten grad.

Utvalget foreslår økt bruk av lønnstilskudd som virkemiddel for å gi arbeidsgiver en mulighet til å prøve ut både kompetansen og produktiviteten til deltakeren, men også i samme periode gi den enkelte en mulighet for kompetanseheving og arbeidserfaring. Økt bruk av lønnstilskudd og tilpasset varighet på denne, foreslås som tiltak, men krever også et tettere samarbeid mellom NAV og arbeidsgiver, herunder at rekrutteringen matcher bedriftens behov for arbeidskraft. Med tettere kontakt mellom veileder og bedrift, vil veileder ha kunnskap om bedriften og bedriftens behov.

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Vestfold og Telemark fylkeskommune mener at offentlig sektor må brukes mer aktivt i sysselsettingspolitikken – både til mer kortsiktige sysselsettingstiltak og tiltak for sysselsatte mennesker som har spesielle utfordringer. Kvalifiseringsprogrammet (rettet mot vanskeligstilt ungdom), som har vært svært vellykket, må trappes opp.

Vestfold og Telemark fylkeskommune ønsker også å utforske muligheten for gradert arbeidsgiveravgift og om dette kan gjøre unge og eldre arbeidstakere mer attraktive for arbeidstakere.

For mange kan egenetablering være veien inn i arbeidslivet, og det foreslås derfor forsterket bruk av etablererstøtte for arbeidssøkende. For å få til mer egenetablering må også informasjon og opplæring være lettere tilgjengelig for den som ønsker å starte egen virksomhet. Mange jobber med etablererstøtte og -opplæring, og utvalget foreslår at det lages en oversikt over de ulike aktørene og virkemidlene for lettere tilgjengelig informasjon. Det anbefales også forsøk der man ser på varigheten av etableringsperioden og muligheten for å motta dagpenger.

Et sterkt stillingsvern gir trygghet for den enkelte arbeidstaker og vil dempe nedbemanning i nedgangskonjunkturer. Utvalget peker på at et sterkt stillingsvern kan føre til at arbeidsgivere blir mer forsiktige ved ansettelser, og således gjøre det vanskelig for enkelte grupper å komme inn i arbeidsmarkedet.

Vestfold og Telemark fylkeskommune vil advare mot en tro på at dagens ytelser, f.eks. sykelønn, AAP og ulike trygdeytelser gir en innlåsingseffekt. Det å gi folk færre velferdsgoder, i den tro på at flere da kommer i arbeid, støttes ikke av Vestfold og Telemark fylkeskommune. Ei heller støttes det at handlingsrommet arbeidsgiver har, f.eks. ved ytterligere prøvetid, skal utvides.

Flere arbeidssøkende med helseproblemer kan ha behov for mer tilrettelegging og hjelpemidler for at de skal kunne stå i en jobb. Med teknologiske framskritt og økt satsing på bruk av flere virkemidler og hjelpemidler, kan flere få en mulighet til å bidra. For å få til økt sysselsetting og for å opprettholde velferdsmodellen vi kjenner i dag, må også flere fra denne gruppens arbeidskapasitet benyttes. Utvalget påpeker viktigheten av tett oppfølging av bedriften med en kontaktperson i NAV som har god kjennskap til bedriften og til virkemidlene som finnes. Det er også behov for mer kunnskap om effekten av hvordan virkemidler og tilrettelegging bidrar til sysselsetting som grunnlag for en vurdering av gevinsten opp mot kostnadene. Vestfold og Telemark fylkeskommune mener det er viktig å ikke bare se på den økonomiske siden, men også den personlige og helsemessige gevinsten det kan være for den enkelte.

Arbeidsmiljø og forebygging

Sysselsettingsutvalget har i denne utredningen sett spesielt på betydning av arbeidsmiljø for sysselsetting og inkludering i arbeidslivet, og hvordan forebygge sykefravær og frafall gjennom et godt arbeidsmiljø. Utvalget har derfor drøftet en modell som skal redusere sykefraværet, spesielt langtidsfravær for å forhindre frafall i arbeidslivet. Utvalgets flertall støtter en videre utredelse av modellen som skal synliggjøre og forsterke den sykemeldtes medvirkningsplikt, styrke samspillet

mellom den sykemeldte, arbeidsgiver, sykemelder og NAV. Modellen legger også opp til en delvis forskyvning av arbeidsgivers finansieringsansvar fra korttidsfravær til langtidsfravær.

Sykefravær, oppfølging og sykepenger

Fylkeskommunen er opptatt av å ha god sykefraværsoppfølging, oppfølgingen skal starte tidlig, være tett og vare gjennom hele fraværet – hele tiden med mål om at den syke snarest mulig skal tilbake til arbeidet. Fylkeskommunen mener derfor at det er viktig som arbeidsgiver å ha bedre tilgang til NAVs tjenester, både saksbehandler, arbeidslivssenter og til tiltakene i NAVs portefølje.

Blant tiltakene som etterlyses er kompetansegivende tiltak, da en del sykemeldinger kan handle om manglende mestringsfølelse i jobben. Fylkeskommunen mener utvalget kunne vært enda tydeligere på medvirkningsplikten den sykemeldte har, og hva dette innebærer. Ofte er ikke den sykemeldte klar over denne medvirkningsplikten, noe som igjen kan være til hinder for å komme raskere tilbake i arbeid eller mulig lede til samarbeidsproblemer i oppfølgingen.

Vestfold og Telemark fylkeskommune stiller seg kritisk til utvalgets flertall, som tar til orde for en delvis forskyvning av arbeidsgivers finansieringsansvar for sykepenger, slik at korttidsfravær blir billigere og langtidsfravær dyrere. Vi mener at en slik endring kan føre til at det blir enda vanskeligere for å inkludere utsatte grupper inn i arbeidslivet.

En arbeidsorientert uføretrygd

Andelen uføre er høyere i Norge sammenlignet med andre land, der den enkelte mottar andre ytelser som sosialstønad, arbeidsledighetstrygd eller forsørges av familien. I Norge er det særlig den økende andelen med unge som er bekymringsfull. Selv om noe kan forklares med det utvalget kaller medikalisering, der for eksempel rett til arbeidsavklaringspenger krever en diagnose, og som kan reduseres med tiltak beskrevet over, så er det enda flere som kan komme i arbeid med en arbeidsorientert uføretrygd. Med dette mener utvalget trygdejustert lønn som reduserer arbeidsgivers lønnskostnader, samt tilrettelegging og oppfølging i en reell jobb. For å få til dette må ordningen gi forutsigbarhet og gode rammer for arbeidsgiver, i tett samarbeid med NAV.

Utvalget foreslår en arbeidsorientert gradert uføretrygd blir hovedregelen ved nye uførevedtak for en avgrenset målgruppe, som unge under 30 år. Innsatsen skal være rettet mot arbeid tilpasset arbeidstakerens produktivitet, som vurderes av arbeidstaker, arbeidsgiver og NAV. Dette skal igjen danne grunnlag for fastsettelse av trygdejustert lønn, med utgangspunkt i tariffestede lønnssetser. For personer med helsetilstander som tilsier at de ikke vil komme i arbeid selv med slike tilpasninger, foreslår utvalget samme ordning med vedtak 100 prosent uføretrygd som i dag.

Fylkeskommunen mener at dette kan være en klok inngang til uførespørsmål, særlig blant yngre arbeidstakere. Det er viktig å peke på at det er et område som vil kreve en aktiv holdning fra rekrutterende arbeidsgivere, slik at man faktisk bidrar til å hjelpe disse personene inn i jobb. Arbeidsgivere vil ha behov for jevnlig oppfølging fra NAV, eventuelt en tiltaksarrangør. Tidlig tilgang til bistand fra NAV hvis vanskelige situasjoner oppstår på arbeidsplassen samt mulighet for økonomisk kompensasjon er viktig. Muligheter for arbeidstrening i forkant av en ansettelse, vil

også kunne gjøre det enklere for arbeidsgivere å ta inn medarbeidere, men dette må naturligvis balanseres opp mot behovet medarbeider har for ansettelse, slik at man ikke blir stående i arbeidspraksis unødvendig lenge. Rekruttering i offentlig sektor har kvalifikasjonsprinsippet som styrende, og arbeidsgivere kan derfor ha behov for hjelp til hvordan disse to hensyn skal veies opp mot hverandre, for de tilfellene dette kan bli motstridende.

Oppfølging, tiltak og ytelser for unge under 30 år

Utvalget har i denne rapporten drøftet ulike tiltak for å styrke sysselsettingen blant unge og redusere andelen som mottar ytelser. Disse tiltakene må sees i tillegg til de tiltakene utvalget foreslår innenfor kvalifisering, utdanning og opplæring og økte ressurser til oppfølging og arbeidsrettede tiltak. Utvalget peker også på viktigheten av å samarbeide på tvers, med tilbydere av utdanning, NAV, helsevesenet. Men også arbeidsmarkedsbedrifter, private stiftelser, frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører er viktige i dette arbeidet.

Tiltak som foreslås rettet særlig mot denne gruppen er hjelp tilpasset deres individuelle behov, som er uavhengig av hvilken offentlig inntektssikring de mottar. Utvalget foreslår videre økte ressurser til NAV til arbeidsrettet oppfølging og at det utføres forsøk med tettere oppfølging for noen grupper. Dette fordi det er behov for mer kunnskap om effekter av arbeidsmarkedstiltak og de rammebetingelsene som må være på plass for å lykkes.

Utvalget peker videre på at det er viktig å legge til rette for at unge kan få arbeidsrettet bistand så tidlig som mulig, gjennom samarbeid mellom NAV, utdanningssektoren og helsetjenesten. Senter for jobbmestring trekkes fram som et tilbud som gir tidlig og samordnet innsats for personer med psykiske lidelser, og utvalget støtter økt bruk av denne type tilbud.

Kvalifiseringsprogrammet trekkes også fram som et tiltak spesielt for denne gruppen, men det krever endringer som kan føre til økt bruk og der ansvarsfordelingen mellom stat og kommune må være tydelig og ikke begrensende for bruken av tiltaket. Bakgrunnen for dette, er at den nåværende ordningen med kvalifiseringsprogrammet ikke er øremerket, men er lagt i rammeoverføringene til kommunene, og utvalget har pekt på at dette kan være en årsak til at tiltaket ikke benyttes og aktuelle deltakere overføres til statlige tiltak.

Utvalget mener også at det er viktig å se på inngangsvilkårene for arbeidsavklaringspenger, for å muligens øke de unges muligheter for å komme i arbeid med annen inntektssikring. Forslaget bygger på funn i flere studier viser at unge personer på helserelaterte ytelser har større sannsynlighet for å gå over til uføretrygd enn unge som mottar dagpenger eller andre sosiale ytelser. Utvalget foreslår derfor også at det innføres systematisk ny vurdering av vedtak om uføretrygd etter et visst antall år der det på vedtakstidspunktet var vurdert dit hen at arbeidsevnen kunne bedres over tid.

Vestfold og Telemark støtter forslagene til tiltak som utvalget legger fram, og har påbegynt arbeid som støtter oppunder disse. Både tidligere Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune har i flere år hatt særlig søkelys på unge som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring, blant annet det tverrsektorielle prosjektet Flere unge i fast arbeid (FUFA). Unge mellom 19 og 30 år i

utenforskap er også i den nye fylkeskommunen et prioritert område, blant annet i prosjektet Fleksibel fagopplæring og i det forebyggende arbeidet som skolene, fagopplæringen og oppfølgingstjenesten har ansvar for.

For det er viktig å forhindre frafall i videregående opplæring, samtidig som det er viktig med samarbeid om tiltak på tvers av forvaltningsnivåer og andre aktører for å motivere de som har falt utenfor eller ikke får innpass i arbeidslivet til å fullføre videregående opplæring. Dette er også et eget innsatsområde i den overordnede samarbeidsavtalen mellom NAV og fylkeskommunen. Andelen unge utenfor arbeid, utdanning og opplæring er særlig høy i regionen, og har blitt ytterligere forsterket under koronapandemien.

Tiltak for økt sysselsetting blant seniorer og eldre

Befolkningen i Norge blir stadig eldre, og det vil tilsi et økende press på offentlige finanser. Det er behov for at flere står lenger i arbeid. Selv om sysselsettingen blant eldre har økt siden 2000, så har den avtatt noe de senere årene. Sysselsettingen faller raskt etter fylte 60 år og det er få over 70 år som fortsatt står i arbeid. Utvalget ser to klare retninger, det må tilrettelegges for at flere velger å stå lenger i arbeid og det må bli lettere for arbeidsledige seniorer å få jobb.

Flertallet i utvalget mener at en reversering av aldersgrensen for stillingsvern fra 72 til 70 år, sammen med bedre tilrettelegging for at arbeidstakeren kan stå i arbeid, kan bidra til å motivere flere til å gjøre nettopp dette. Utvalget foreslår tiltak som kompetanseheving, økonomiske insentiver gjennom pensjonssystemet for grupper der dette fortsatt er svakt, legge til rette for et godt arbeidsmiljø og en god seniorpolitikk og forebygging av slitasje og helseskader.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ikke egen seniorpolitikk. Det er kjent fra forskning at seniorspesifikke tiltak, som automatisk redusert arbeidstid fra en viss alder med full lønn, ikke påvirker avgangsalder i positiv retning, slik man trodde. Dette gjelder også mange andre typer «skjematiske» seniorgoder. Bakgrunnen for at mange arbeidsgivere allikevel innfører slike, er at de er relativt enkle å administrere, fordi det kun er ett inngangsvilkår (alder) og tiltakene derfor virker rettfærdige. Men det er ikke det samme som at de virker.

Det som virker positivt for seniorer, er mye det samme som for andre arbeidstakere: at man opplever at man blir sett og verdsatt, at det fortsatt er behov for en selv om en er eldre enn før, at man fortsatt blir regnet med og fortsatt får utvikle seg i arbeidet. Godt arbeidsmiljø og gode kolleger er også en viktig faktor. Slik sett er god seniorpolitikk (og-tiltak) det samme som god personalpolitikk i stort. I fylkeskommunen har man livsfase-orientering i stedet, og leder og medarbeider har et mulighetsrom hvor man kan ta opp behov og se hvilke som kan innfris. Fylkeskommunen er opptatt av å ta vare på sine medarbeidere og den kunnskapen og erfaringen de besitter, til beste for oppdraget.

Vestfold og Telemark fylkeskommune mener at det er viktig med en aktiv seniorpolitikk, særlig innenfor offentlig sektor. Dette kan føre til at man i enda større grad kan utnytte de eldre arbeidstakers kunnskap, kompetanse og erfaring. Likeså er det viktig at eldre arbeidstakere må få ta del i kompetansehevende tiltak på lik linje med andre arbeidstakere. Vestfold og Telemark

fylkeskommune er også av den oppfattelsen at det må bli enklere for (eldre) arbeidstakere å pendle mellom trygd og arbeid – enten det er mellom uføretrygd, arbeidsavklaringspenger eller gradert arbeidsledighetstrygd.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser.

Flere av tiltakene som Sysselsettingsutvalget foreslår vil få økonomiske konsekvenser for fylkeskommunen. For fylkeskommunen gjelder dette særlig for tiltak for økt kompetanse. Flere av tiltakene som foreslås må ses i sammenheng med andre utredninger og forslag til tiltak, som for eksempel fullføringsreformen. Tiltak som innføringsfag, rett til opplæring til man har fullført videregående, endring i satser for lærlinger basert på om de har fagbrev fra før eller ikke, og øke satser for lærlinger med særlig behov vil bety økte utgifter for fylkeskommunen. Dette er allerede belyst i de forskjellige utredningene som omhandler endringer i videregående opplæring. Men sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, vil det også innebære økte skatteinntekter for fylkeskommunen dersom flere sysselsettes.

Samhandling på tvers av forvaltningsnivå er viktig inn i arbeidet med utføringen av flere av utvalgets forslag til tiltak. Det krever at det også settes av ressurser til samarbeid, tettere oppfølging og evaluering av igangsatte tiltak. Dette gjelder særlig for tiltak for unge. Her har utvalget sett på NAVs kostnader, men erfaring fra eksisterende og tidligere samarbeid, så kreves det også administrative ressurser fra fylkeskommunen, i tillegg til kostnader knyttet til opplæring.

Forskyvning av arbeidsgivers finansieringsansvar kan få økonomiske konsekvenser for fylkeskommunen dersom det er et høyt antall langtidssykemeldte.

Fylkesrådmannen forutsetter at økte kostnader knyttet til økonomiske og administrative konsekvenser av tiltakene dekkes av økte tildelinger til fylkeskommunene.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål.

Sysselsettingsutvalget har lagt fram to utredninger som peker på nødvendig endring for å møte dagens og morgendagens utfordringer. Regionen trenger både flere arbeidsplasser, men også flere sysselsatte. Og når flere får en mulighet for å delta i arbeidslivet, bidrar det til mindre ulikhet. På den måten kan man si at tiltakene som foreslås i utredningene kan bidra til å fremme god helse og livskvalitet (3), gode utdanningsmuligheter (4), likestilling mellom kjønnene (5), anstendig arbeid og økonomisk vekst (8) og mindre ulikhet (10) gjennom samarbeid for å nå målene (17).

Fylkesrådmannens vurdering

Fylkesrådmannen mener begge utredningene viser et utfordringsbilde vi er kjent med i vår region og foreslår mange gode tiltak som kan bidra til økt sysselsetting. Det er vanskelig å ikke støtte tiltak som foreslås, men like viktig er det å se tiltakene opp mot tiltak som også er foreslått i andre høringsnotater og hvor fylkeskommunen allerede har gitt et svar. Dette gjelder særlig innenfor opplæring og kompetanse. Likevel er det viktig å støtte det blikket utvalget har hatt på samarbeid for å nå målene, med NAV, helsevesen, næringslivet og andre aktører. Fylkesrådmannen vurderer derfor å støtte utvalgets tiltak med de merknader som er tatt inn i teksten.

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Med hilsen

Liv Marit Hansen
Direktør

Susanne Maria Hammernes
rådgiver
susanne.hammernes@vtfk.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
KUNNSKAPSDEPARTEMENTET		Postboks 8119 DEP	0032 OSLO